

Operatorji se izrekli za sklenitev premirja z rudarsko unijo UMWA

Cez tri tisoč premogovnikov ustavilo obrat zaradi stavke. Šole zapirajo vrata. Odslavitve delavcev se nadaljujejo

WASHINGTON, D. C., 29. nov.—Edward R. Burke, predsednik sindikata operatorjev iz južne države, je naznanil, da so lastniki premogovnikov za sklenitev premirja in pogajanja z rudarsko unijo UMWA, ki naj bi končala stavko rudarjev na polju nekakega premoga. Lewis bi stopil na pretilo potezo, če bi sprejel predlog in pozval rudarje, naj vrnejo na delo.

Lewis bo danes ponovno nastopil pred federalnim sodiščem. Generalni sodnik T. Alan Goldsboro, ki je pokaral zadnjo stavko, ne bo preklicati stavke. Umor bo najbrže padla odločitev. Lewis bo morda spoznan za krivca za ubijanje sodišča, ker je sprejel odredbo, naj preklicajo stavko.

Washington, D. C., 27. nov.—Burke, da se John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, za kulisami pogaja z operatorji, se širijo v Washingtonu. Poročilo se niso potrdili uradni krogi.

Harry M. Moses, predsednik C. Fick Coal Co. v Pittsburghu, je zanikal vest, da je imel razgovor z Lewisom. Ta pogajanja je podružnica korporacije United States Steel. Vest je glasila, da se je razgovor končal na sklenitev separatnega dogovora glede končanja stavke v premogovnikih, katere upravljajo jeklarske korporacije.

Federalna administracija za državni department je obdolžila Rumunijo. Obdolžil jo je kršenja zagotovila.

Washington, D. C., 27. nov.—Državni department je okrcal Rumunijo in jo formalno obdolžil, da se ni držala zagotovila, da bodo volitve svobodne in demokratične. Dovolila je volilne manipulacije in sankcionirala kršitve volilcev.

Rafel Riposana, opravniki po rumunjskem poslanstvu v Washingtonu, je konferiral z ameriškim podtajnikom Acheson. Po konferenci je izjavil, da bodo volitve niso resnične.

Volitvah v Rumuniji so se stranke v vladnem bloku tri stranke opozicije pa so porazene. Ameriški državni department je pred volitvami poslal več protestov rumunjski vladi. Acheson je objavil, da pravi med drugim:

Državni department je dobil poročila o volitvah v Rumuniji. Te so razvidne, da je rumunjska vlada dovolila volilne manipulacije v svoj prilog. S teroriziranjem in drugimi metodami odvzela pravice demokratičnega elementu. Iz tega razloži, da Amerika zavzela stališče, da volitve niso bile poštene.

Acheson je tudi namignil, da Amerika pretrgala diplomatske odnose z rumunsko vlado. Amerika posveča tudi pozornost pripravam za volitve na Poljskem, ki bodo vršile 19. januarja.

kurivo je naznanila, da rudarska stavka stane deželo 1,885,865 ton premoga na dan. Premogovniki, ki se obratujejo, producirajo le 300,939 ton premoga dnevno. Poročilo pravi, da je moralo 3,613 premogovnikov v državah na vzhodni strani reke Mississippi ustaviti obrat zaradi rudarske stavke. V stavki je zavojevanih čez 350,000 rudarjev. Okrog 650 premogovnikov, v katerih je upošlenih 27,648 rudarjev, še obratuje.

Predsednik Truman, ki se je odločil za boj proti Lewisu, molči o krizi, ki je nastala zaradi rudarske stavke.

Odvetniški gild je objavil izjavo, v kateri pravi, "da federalni sodnik T. Alan Goldsboro nima oblasti za izdajanje injunkcije proti Lewisu. Injunktija ni pravo sredstvo in ne more biti učinkovita v poskusih za izravnavo konflikta med rudarsko unijo in federalno vlado."

Pittsburgh, Pa., 27. nov.—Učinki stavke rudarjev na polju mehkega premoga se očutijo ne samo na industrijskem, temveč tudi na vzgojnem polju. Šole, kolegiji in druge ustanove zapirajo vrata. Ako se bo stavka nadaljevala, bo izgubilo delo čez milijon delavcev prihodnji teden.

Javne šole in kolegiji v Coloradu so že zaprli vrata. Državna univerza bo zaprla vrata v soboto. Šole zapirajo vrata tudi v drugih državah. Šolske avtoritete v Pittsburghu so apelirale na administracijo za kurjavo za dovoljenje nakupa 500 ton premoga. Če ne bodo šole dobile premoga, bodo morale zapreti vrata.

Jeklarska in druge industrije so odslavile že čez 100,000 delavcev. Bethlehem Steel Co. v Johnstownu, Pa., je odslavila osem tisoč delavcev. Youngstown Sheet & Tube Co. je odslavila okrog 10,000 delavcev.

Železniške kompanije so znižale potniški promet za 25 odstotkov. To je v skladu s odredbo federalnega urada obrambne transportacije, ki je bila izdana po izbruhu rudarske stavke.

Velika Britanija in Amerika sklenili trgovinski dogovor

London, 27. nov.—Naznanilo pravi, da je Velika Britanija sklenila tajni trgovinski dogovor z Ameriko, s katerim sta se obe državi izognili diskuzijam o prednostnih pravicah britanske imperije in ameriških prednostnih pravicah na Kubi. To pomeni, da se o dogovoru ne bodo vršile razprave o mednarodni trgovini.

Oni, ki so kritizirali Ameriko, ker je dala posojilo Veliki Britaniji v vsoti \$3,750,000,000, bodo morda utihnili. Velika Britanija se je obvezala, da bo odpravila nekatere trgovinske restrikcije v prilogi Ameriki. To se bo zgodilo v okviru mednarodne trgovinske organizacije.

Nov dogovor govori o prednostnih, ki pa ostanjejo tajnost in izključna zadeva Velike Britanije in Amerike. Diskuzije o trgovinskih zadevah se bodo vršile na konferenci v Ženevi. Švica, katere se bodo udeležili reprezentanti sedemnajstih držav.

Sovjetska Rusija ne bo poslala reprezentantov na konferenco v Ženevi.

Domače vesti

Smrt v avni koliziji

Export, Pa.—Dne 23. nov. zvečer, ko je šel z dela iz East Pittsburgha, je bil v avni koliziji ubit Jakob Belle, tajnik društva 317 SNPJ. Star je bil 45 let, doma iz Slavine pri Postojni. Zapušča ženo in tri otroke. Drugi dan sta poškodbam podlegla še dva druga, tretji oziroma četrti pa se bori s smrtjo. Koliko oseb je bilo prizadetih v nesreči, poročevalcu še ni znano.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po težki operaciji je v bolnišnici umrla Helena Ogrip, rojena Mele, doma iz Cerknice, v Ameriki 45 let. Mož ji je umrl 17. avg. letos. Tukaj zapušča dve poročeni hčeri, tri sinove, sestro Jennie Petrovič, pet vnukov in več drugih sorodnikov. Članica je bila SDZ.—V bolnišnici je umrl po dolgi bolezni Anton Zgavec iz Collinwooda, samski, star 61 let, doma iz Osknova, Primorsko, v Ameriki 35 let. Član je bil SDZ. Tukaj ne zapušča sorodnikov.—Dalje je umrl v bolnišnici Frank Skolaris iz bližnje Geneve, star 67 let, doma iz Vipolž, v Ameriki 39 let in član društva 5 SNPJ. Žena mu je umrla lani. V Clevelandu zapušča tri poročene hčere, sina Franka in 14 vnukov, v New Smyrna, Fla., sestro Karolino, poročeno Benedic, v starem kraju pa tudi sestro.—V Collinwoodu so se poročili: Robert D. Bennett iz Wilmingtona, N. C., in Frances A. Klun, Mark Kasunicem in Josephine Beck, v soboto pa se poročita Frank Fende in Elsie Pirnat tudi iz Collinwooda.—Pri družini Frank Bartol v Euclidu so se oglasile rojenice in pustile prvorojenke.—Od vojakov je prišel s častnim odpustom William Brendiš iz Collinwooda. Služil je 22 mesecev, od teh 16 mesecev v Koreji.

Eksekucija japonskih vojnih zločincev

Tokio, 27. nov.—Legalni oddelek predstavništva Avstralije v Tokiju je naznanil, da je bilo 21 japonskih vojnih zločincev obesjenih v Rabaulu. Eksekucija je bila izvršena po obsodbi.

Bivši izdajatelj obtožen krive prisega

Washington, D. C., 27. nov.—Justični department je naznanil, da je obtožil Douglasa Stewarta, bivšega izdajatelja dveh publikacij, da je lagal pod prisego. Stewart je izdal mesečnik Commentator in tednik Lake Geneva Herald. Obtožnica mu očita, da je dobil v septembru 1941 \$15,000 od barona Herberta von Strempla, tajnika nemškega poslanstva v Washingtonu, za širjenje nacistične propagande v Ameriki. Stewart je pod prisego taja, da je dobil to vsoto.

Španski republikanci proti kompromisu

Svarilo pred izbruhom civilne vojne

New York, 27. nov.—Jose Giral Pereira, predsednik španske republikanske vlade v izgnanstvu v Mehiki, je dejal, da so republikanci proti sklenitvi kompromisa s španskimi monarhisti. Pristali ne bodo na predlog monarhistov glede ustanovitve medčasne vlade v Španiji. Pereira je dejal, da bi izbruhnila nova civilna vojna v Španiji, če bi diktator Franco ostal na krmilu v slučaju formiranja medčasne vlade.

Bivši premier španske republike je odgovoril na vprašanja dopisnikov ameriške časniške agenture Associated Press. On je zanikal poročila o pogajanjih med njegovo vlado in monarhisti glede ustanovitve medčasne vlade.

Pereira je pobegnil iz Španije l. 1939, ko so bili republikanci s pomočjo Amerike, Velike Britanije in Francije poraženi v civilni vojni. Dejal je, da bi bil Francov režim strmoglavljen, če bi se države v okviru Združenih narodov izrekle za prelom diplomatskih in ekonomskih odnosov s tem režimom.

"Francov režim drži armado čez milijon mož pod orožjem," je rekel Pereira. "Od proračuna gre najmanj 65 odstotkov za vzdrževanje armade. Četrta milijona španskih vojakov je zbranih v bližini francoske meje. Španija ima fašistični režim, ki ograža svetovni mir. Organizacija Združenih narodov bi morala storiti korake za strmogavljenje tega režima."

Orožje najdeno v samostanu

Izdajalske aktivnosti v Albaniji razkrite

London, 27. nov.—Ruska časniška agentura Tass je objavila poročilo iz Tirane, glavnega mesta Albanije, da so bila najdena skladišča orožja, streliva in zbirka letakov s fašistično in nacistično propagando v samostanu fančikanov. Skladišča so bila natrpana v času nemške okupacije Albanije.

Poročilo pravi, da so bile v skladiščih najdene ročne granate, strojnice, puške in drugo orožje poleg streliva.

"Odkriti so bili dragoceni dokumenti, ki mečejo žarko luč na izdajalske aktivnosti albanjskih kvizlingov, katoliške duhovščine in Vatikana," pravi poročilo.

Odpor proti ruski kontroli radiopostaje

Berlin, 27. nov.—Odpor proti ruski kontroli tukajšnje radiopostaje bo dobil odmev na prihodnji seji članov zavezniškega sveta za kontrolo Nemčije. Reprezentanti Amerike in Velike Britanije se bodo udeležili diskuzij. Ti trdijo, da je berlinska radiopostaja glavno sredstvo pri širjenju sovjetske propagande med Nemci.

Bitke med grškimi četami in gerilci

Atene, Grčija, 27. nov.—Poročila se glase, da se ljute bitke med vladnimi četami in gerilci v severni Grčiji nadaljujejo. Čez 160 gerilcev je bilo ubitih v hribih v zadnjih treh dneh. Poročila dostavljajo, da gerilci drže čez sto vasi v krajih ob gori Pinđu. Manjše praske so v teku tudi v krajih v bližini jugoslovanske meje.

DETAJLI POGODBE MED HOLANDIJO IN INDONEZIJO

Vse bivše holandske kolonije v novi državi

ZASČITA CLOVES-KIH PRAVIC

Batavija, Java, 27. nov.—Detajli pogodbe med Holandijo in Indonezijo, ki je bila nedavno sklenjena, so bili zdaj objavljeni. Pogodba določa ustanovitev Združenih indonezijskih držav v okviru holandskega imperija.

Vse bivše holandske kolonije, v katerih živi čez 80,000,000 ljudi, bodo tvorile novo državo. Pogodbo morata odobriti parlamenta Holandije in Indonezije.

Pogodba priznava avtoriteto indonezijske republike. To tvorijo otoki Java, Sumatra, Madoera, Borneo, Celebes, Nova Gvineja in Molucasa. Ustanovljena bosta dva vrhovna komisarijata, ki bosta ščitila skupne interese. V njuno področje bodo spadale zunanje zadeve, obramba in finance.

Storjeni bodo koraki za pridružitve indonezijske republike k organizaciji Združenih narodov. Na podlagi pogodbe bodo oborožene sile v Indoneziji znižane. Republika bo restavrirala lastniške pravice in ustanovila posebno komisijo. Pričakuje se, da bo politična struktura postavljena v nekaj mesecih.

Sklicana bo konferenca reprezentantov Holandije in Indonezije po novem letu. Na tej bodo razprave o znižanju oborožene sile in kooperaciji, kakor tudi o zaščiti človeških pravic.

Hubertus J. Van Mook, guverner Vzhodne Indije, je dejal, da je zveza med Holandijo in Indonezijo trdna. Slično izjavo je podal L. Soekarno, predsednik Indonezije. Oba sta izrazila upanje, da se bodo vse sporne zadeve izravnavale v bližnji bodočnosti.

Enote holandske in indonezijske policije bodo skrbale za vzdrževanje miru in reda. Napetost, ki je trajala več mesecev, se je podela.

Clani senatnega odseka dobili vprašanja

Washington, D. C., 27. maja.—Clani posebnega senatnega odseka so dobili vprašanje, ali so za ali proti prelaskavi ameriške okupacijske politike v Nemčiji. Državni in vojni department sta proti preiskavi. V odseku so štirje republikanci in šest demokratov.

Nemški feldmaršal Kesselring nastopil kot priča pred britskim sodiščem v Rimu

Rim, 27. nov.—Nemški feldmaršal Albert Kesselring je nastopil kot priča pred britskim sodiščem v Rimu, pred katerim se morata zagovarjati dva nemška generala, ki sta odredila eksekucijo 335 italijanskih talcev v marcu leta 1943. Generala sta Ebert von Mackensen, bivši poveljnik nemške štirinajste armade, in Kurt Maelzer, guverner Rima v času nemške okupacije. Talce sta dala ustreliti zaradi bombnega napada na nemške vojaške policaje v Rimu.

Kesselring je bil vrhovni poveljnik nemške oborožene sile v Italiji. Kot priča je izpovedal, da je nastal konflikt med njim, Hitlerjem in Mussolinijem glede akcije proti Italijanom, ki so pomagali zaveznikom v ozadju osvojenih linij. Feldmaršal je dejal, da je imel direktno telefonsko zvezo s Hitlerjem. On je bil za milostno postopanje proti italijanskim partizanom. Hitler in Mussolini pa za drastično akcijo. Ko je končal pričanje, so se

Sovjetska Rusija zahteva razkritje atomskih tajnosti

Razkol med člani političnega in varnostnega odbora. Diskuzije o vprašanju poverjenosti

Lake Success, N. Y., 27. nov.—Ruski zunanji minister Molotov je opozoril Ameriko in Veliko Britanijo, da bosta morali razkriti atomske in druge tajnosti, če bosta vztrajali pri zahtevi, da mora Rusija objaviti številno vojakov, ki so na njenem ozemlju.

Molotov je odgovoril Philip J. Noel-Baker, britski letalski minister. Dejal je, da Velika Britanija ni pripravljena na razkritje tajnosti, dokler se ne bo prepričala, da bo predlog glede splošne razorožitve ogrožen na seji skupščine Združenih narodov. Nastal je razkol med člani političnega in varnostnega odbora. Amerika se ni vmešala v kontroverzo med Rusijo in Veliko Britanijo. Prej je podprla britski argument, da se mora akcija glede pregleda čet odložiti, dokler ne bo dosežen sporazum o splošni razorožitvi.

O predmetu so govorili tudi reprezentanti Argentine, Brazila, Francije in Grčije. Politična vprašanja so bila potanjena na stran v teku diskuzij.

Sovjetska unija, Indija in Kitajska so potisnile v ospredje vprašanje poverjenosti. Vztrajale so pri zahtevi, da mora načrte glede kontrole otoških baz sankcionirati varnostni svet Združenih narodov.

Velika Britanija, Avstralija in Nova Zelandija so poudarjale, da čarter Združenih narodov vsebuje provizije glede administracij otokov in vzdrževanja miru. V. K. Krišna, reprezentant Indije, je v svojem govoru pobijal sistem poverjenosti in naglasil, da je le posnetek kolonialnega sistema.

Amerika je predlagala, naj se zadeva pomoči državam, ki so utrpeli veliko škodo v vojni, potegne.

Deportacija židovskih beguncev odložena

Jeruzalem, Palestina, 27. nov.—Deportacija čez tri tisoč židovskih beguncev, ki se nahajajo na parniku Hameri, Haivri, je bila časno odložena. Parnik so prestregli britski rušilci, ko se je bližal Palestini. Britske avtoritete so prej naznanile, da bodo židovski begunci deportirani na otok Ciprus. V taborišču na tem otoku se nahaja več tisoč židovskih beguncev. Odložitve deportacije je naznanil William Fitzgerald, načelnik vrhovnega sodišča v Palestini.

Isto velja za Dardaneloski ožinek. Rusija je upravičena do kontrole te ožine. Bila bi bedasta, ako bi pristala na internacionalizacijo te ožine, ker Amerika neče niti slišati o internacionalizaciji Panamskega prekopa, Velika Britanija pa ne o internacionalizaciji Sueškega prekopa. Elliot je zaključil svoj govor z deklaracijo, da Sovjetska unija ni nikdar prelomila dane besede, dočim sta Amerika in Velika Britanija kršili dogovore in zagotovila, katere sta dali na konferencah v Teheranu, Jalti in Potsdamu.

Nemci prevzeli vodstvo vlade

Stuttgart, Nemčija, 27. nov.—Nemci v državi Wuerttemberg-Baden so prevzeli vodstvo vlade pod nadzorstvom ameriških vojaških avtoritet. Njihova uradna zastava je zavijala nad Stuttgartom, ki je glavno mesto države. Nemci so pri volitvah odobrili novo demokratično ustavo.

stavi na splošno podlago, ko bo sedanja pomožna organizacija UNRRA razpuščena. Predlog ni bil sprejet. Kitajska delegacija je potem sugerirala, naj izvajanje pomožnega programa pride v območje posebnega odbora organizacije Združenih narodov.

Ameriški predlog je pobijal tudi F. H. La Guardia, generalni direktor UNRRA. Dejal je, da bi, če bi bil sprejet, omajal prestiž Amerike v drugih državah. On je predlagal ustanovitev sklada \$400,000,000, ki naj bi bil pod kontrolo držav v okviru Združenih narodov.

Zunanji ministri štirih velesil —Amerike, Rusije, Velike Britanije in Francije—so obnovili diskuzije o klavzulah mirovne pogodbe za Italijo. Storili so nadaljnje korake v prizadevanjih za doseg sporazuma o bodočnosti Trsta. Ameriški državni tajnik Byrnes je imel razgovore s svojimi svetovalci v hotelu Waldorf-Astoria, toda rezultat ni bil naznanjen.

Roosevelto sin govoril v Moskvi

Omenil je slučaj ruskega časnikarja

New York, 27. nov.—Magazin Newsweek je citiral izjavo "nekega zanesljivega posameznika", da je Elliot Roosevelt, sin pokojnega predsednika, v svojem govoru v Moskvi poveljeval Rusijo. To se je zgodilo na prireditvi v počast ruskemu načelniku ameriške divizije Zveze za kulturne odnose s tujimi državami. Oni, ki je poslal poročilo magazinu, se je udeležil prireditve.

"Elliot," pravi poročilo, "je v svojem govoru dejal, da tuji časnikarji nimajo večje svobode v Ameriki kot v Rusiji. Slučaj Illi je Ehrenburga potrjuje to dejstvo. Ko se je ta sloviti ruski časnikar nahajal v Ameriki, mu je bil agent državnega departmenta vedno za petami. Ehrenburg se ni hotel registrirati kot agent tuje države na zahtevo državnega departmenta."

Amerika ne more pričakovati, da se bo Rusija izreкла za izmenjavo študentov in pisateljev, če bo vztrajala pri zahtevi, da se morajo Rusi registrirati. Amerika nima nobene pravice vmešavanja v zadeve podonavskih držav. Ameriški vojniki se niso borili v vojni za ustanovitev mednarodnega režima v teh državah. Isto velja za Dardaneloski ožinek. Rusija je upravičena do kontrole te ožine. Bila bi bedasta, ako bi pristala na internacionalizacijo te ožine, ker Amerika neče niti slišati o internacionalizaciji Panamskega prekopa, Velika Britanija pa ne o internacionalizaciji Sueškega prekopa.

Elliot je zaključil svoj govor z deklaracijo, da Sovjetska unija ni nikdar prelomila dane besede, dočim sta Amerika in Velika Britanija kršili dogovore in zagotovila, katere sta dali na konferencah v Teheranu, Jalti in Potsdamu.

Predavanje o Rusiji izzvalo nemire

Dublin, Irsko, 27. nov.—Nemiri so nastali v dvorani, ko je rev. Hewlett Johnson predaval o Rusiji. V akcijo je bila poslana policija, da vzpostavi red. Predavanje je aranzirala organizacija za prijateljstvo med Irsko in Rusijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za celotno leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisni dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s tlatomi

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Vprašanje veta ali nesoglasja

Pred nekaj tedni ni bilo nobenega znamenja, da bo vprašanje veta na zasedanju zbornice Združenih narodov igralo tako veliko vlogo. Kritike je bilo skozi več mesecev res dosti, ker se je Gromikov v zaščitnem svetu res pogosto zatekel k vetu — skupaj enajstkrat, ostale štiri sile pa šestkrat; in zatekel se je pri vsakem vprašanju, pri kateremu se ni strinjal z ostalimi kolegi, predvsem predstavniki Amerike in Anglije. Tako je vetural tudi priporočilo večine glede Francovega režima v Španiji. To je storil iz razloga, ker priporočilo večine ni šlo dovolj daleč, on pa je v imenu Rusije zahteval drastičen nastop proti Francovemu fašističnemu režimu. Rezultat tega je bil, da je bila paralizirana vsa akcija in Franco se je lahko zopet oddahnil. To se je zgodilo prošle poletje, ko je Poljska zahtevala nastop proti španskemu klerofašizmu.

Pri sedanjem zasedanju Z. N. je vprašanje veta v zaščitnem svetu takoj po otvoritvi bušnilo na dan. Podanih je bilo že nešteto govorov, vsega skupaj menda že čez milijon besed, toda to vprašanje še vedno odmeva v zbornici in seveda tudi izven nje. Vprašanje je sprožila avstralska delegacija, ki se je z vso energijo zalotela v pravico veta z zahtevo, da se mora kratkoma odpraviti. Izven ruskega bloka je na svojo stran dobila domala vse druge države, vsaj kar se kritike sedanje rabe ali zlorabe vetovne pravice tiče z rezultatom, da je nastala potreba, da se ta pravica modificira in omeji le na tako zvana substantivna vprašanja, ki predvidevajo akcijo, ne sme se pa aplicirati pri vprašanjih, ki se nanašajo zgolj na proceduro.

Ker je to vprašanje na obeh straneh strasti zelo vzplamtelo, so se zunanji ministri velesil sporazumeli, da ga začasno vzamejo z dnevnega reda zbornice in bodo sami skušali priti do nekakega sporazuma. Toda ker Rusija vztraja na svojem stališču, da pravica veta do zdaj ni bila izrabljena in da mora ostati pri sedanjih procedurah, tudi zunanji ministri Amerike, Anglije in Rusije niso mogli priti do nobenega kompromisa in tako je bilo vprašanje vrnjeno zbornici nerešeno. Kako ga bo rešila zbornica, je vprašanje.

Velika gonja proti Rusiji je v tej deželi ustvarila splošno mnenje, da je za veto odgovorna samo Sovjetska unija in da le ona zahteva to pravico. Stvar je v resnici precej drugačna. Kolikor je znano javnosti, je to vprašanje sprožil na jaltški konferenci pokojni predsednik Roosevelt, ki je predlagal, naj bo nova svetovna organizacija za mir zgrajena na tem principu. Roosevelt je to storil, ker je imel v vidiku našo senatno zbornico. Misli je, da bi načrt brez zagotovila absolutne suverenosti Združenih držav naletel na preveliko opozicijo v senatu. To Rooseveltovo idejo je Stalin takoj podprl in tudi Churchill se ji ni upiral. Tako so govorila vsaj poročila o jaltški konferenci.

Z drugo besedo: predstavniki velike trojice so prišli do soglasja o vetovni pravici že na jaltški konferenci. Tako je pri sestavljanju čarterja ali pravil Z. N. ta pravica postala tudi vogelni kamen naslednje Lige narodov. Pri tem je treba omeniti, da je bila na tem načelu zgrajena tudi Liga narodov, kjer je vsaka država, mala ali velika imela vetovno pravico. Pri sestavljanju Z. N. v Dumbarton Oaksu in San Franciscu je bila ta pravica dana le petim velesilam — Ameriki, Angliji, Franciji, Rusiji in Kitajski, od katerih pa v resnici štjeleta le Amerika in Rusija kot najmočnejši sili. Na konferenci v San Franciscu se je temu postavila po robu Avstralija, ki je pridobila na svojo stran tudi več drugih malih držav. Toda rebele so tam potolažili z zagotovilom, da se bo vetovna pravica uporabljala le v redkih primerih — samo pri substantivnih vprašanjih.

Argument je bil, kakor je tudi še danes, da morajo velesile imeti to pravico, ker bo vprašanje vojne ali miru največ ali pa tudi izključno odvisno od njih — od velikih dinovavrov. In za vzdrževanje svetovnega mira je kardinalna potreba soglasjanje vseh velesil pri vseh važnih ali odločilnih vprašanjih, namen veta pa je, da forsira to soglasnost. Seveda na podlagi kompromisov. Ampak v svetu, kjer igra glavno vlogo "power politics", je ta pravica obenem lahko protekcija za manjšino, ali pa tudi orodje za obstrukcijo.

Z drugo besedo: vetovna pravica je dvorezen nož, kakor marsikaj drugega v življenju. Ampak v današnjem svetu si v resnici, stli ni mogoče predstavljati zveze narodov brez te pravice — vsaj toliko časa ne, dokler ne pride do ustanovitve resnične svetovne federacije, resnične svetovne vlade enakopravnih narodov. Ampak taka federacija bo zgrajena na drugačni strukturi kot je organizacija Združenih narodov, ki morda res ni dosti več kot le svetovni "town hall". Enakopravnost narodov pa seveda ne pomeni, da mora na primer kakšna Albanija ali Sirija imeti v svetovnem parlamentu, v pravi svetovni vladi enako število glasov kot Rusija ali Amerika. Ampak to je drugo vprašanje.

V resnici se Amerika prav tako trdno drži načela vetovne pravice kot Rusija. Prav tako tudi Anglija, ki je še najbolj naklonjena ustanovitvi prave mednarodne federacije in svetovne vlade — vsaj Bevin in Attlee sta se že večkrat tako izrazila. Toda vzrok, da se Rusija upira vsaki modifikaciji vetovne pravice, to je omejitve le na substantivna vprašanja, je v tem, ker je v kratkem poldrugem letu obstoja Z. N. spoznala, da je skoraj vedno v manjšini. Če bi ne imela te pravice, tega orodja, bi njena beseda v resnici nič ne štela, kajti zastopniki kapitalističnega sveta in burževne demokracije bi jo vedno preglašovali, kakor so jo v Parizu na mirovni konferenci.

Na drugi strani pa je zopet vprašanje, če je mogoče zgraditi kakšno efektivno svetovno organizacijo, ako se ta pravica lahko rabi pri slehernem vprašanju, ki ni bistvene važnosti. Ako bo svet videl, da ta drugi sila lahko vsako vprašanje, s katerim se

TO IN ONO

Akron, O. — Ko čitamo sodnijski proces proti slovenskim izdajalcem, vidimo, da so se dogajale skoro neverjetne stvari, in mučenje po slovenskih mučilnicah je v nekaterih slučajih prekašalo mučenje v nemških koncentracijskih taboriščih.

Zakaj je domobranska ali švabobranska drhal tako daleč zašla? Saj so bili v njenih vrstah globoko verni katoliški Slovenci! Seveda, vse krivde se ne sme zvaliti na prej omenjene, kajti mnogi izmed njih niso razumeli pravega cilja in namena, namreč zakaj je šlo v onih letih vojne 1941—45, ko je vladala velika zmešnjava v vojaških kot političnih razmerah, ko so se slovenski izdajalci sestajali in bantali za slovenski narod v njegovi usodni uri, ko je šlo za biti in ne biti.

(Pozneje je partizanska vlada ukrenila, da se ni takim zapeklancem, ki niso izvršili zločinov, skih dejanj, nič hudega zgodilo.) Tudi v Ameriki nismo bili v začetku vojne na jasnem, tem nam je celo ugajalo, ko smo slišali ali čitali vesti, kako je neki general Mihajlovič mladi po Italijanih in Nemcih. Tudi v filmu smo videli četnike, katere se nam ni treba bati na tem svetu, še manj pa na drugem, o katerem ti, jaz ali papež enako vemo, namreč, da ničesar ne vemo.

Ljudje so si sami ustvarili različne vere in sveta pisma, ki se med seboj zelo razlikujejo in tudi nasprotujejo. O učenju Kristosovih namestnikov pa vidimo, da sami ne upoštevajo kar učijo. Njih pravilo je: "Ne glejte kaj delamo, ampak poslušajte nas."

Joseph Irman.

VABILO NA SEJO IN PRIREDITEV

Detroit, Mich. — Redna mesečna seja podružnice 108 SANS-a se bo vršila v nedeljo, 1. dec., začetek ob pol dveh popoldne, in sicer točno ob tem času, kajti popoldne se bo vršil shod obeh podružnic SANS-a v Slovenskem narodnem domu na John R. po shodu pa igranje številčkami.

Torej takoj po naši seji se bomo skupaj zbrali in odšli v Slovenski narodni dom, da bo čim večji uspeh.

Leto gre proti koncu, mi pa še nismo zbrali določene vsote za otroško bolnišnico v Sloveniji. Pojdimo na delo in dosežimo naš cilj vsaj do božičnih praznikov. Na zadnji seji podružnice SANS smo zbrali \$18. V glavni urad SANS-a pa smo poslali \$200 za bolnišnico in \$25 za politično akcijo.

Zaključujem in ponovno opozarjam, da pridite točno na sejo, po seji pa pojdimo v Slovenski narodni dom, kjer bomo zaeno slavili prvo obletnico proglasitve federativne ljudske republike Jugoslavije. Na gotovo svidenje!

Frank Modic,
tajnik 108 SANS-a.

POIZVEDOVANJE ZA SORODNIKI

Chicago, Ill. — Mr. Leopold Mak bi rad zvedel za svoji sestrični, ki se menda nahajata nekeje v Chicagu. Pisali sta se Pavla in Neška Krevs, doma iz Biške vasi, pošta Mirna peč na Dolenskem. Pri hiši so rekli po domače Čenčove Podgabske.

Ako bi sami čitali te vrstice, ali pa če bi kdo drug vedel za nju, naj piše za nadaljnja pojasnila na naslov Mary Klun, 668 W. 117th Place, Chicago 28, Ill., telefon Comodore 3536 med 5. in 7. uro zvečer.

Mary Klun.

Glasovi iz naših naselbin

Policajev ne manjka, vsaj v Camdentu, N. J., no, kjer jih kar osem straži tri pikete pred tiskarno dnevnika Courier-Post. Ampak je videti, da policaji niso preveč ponosni na tako službo, kajti so se obrnili od kamere.

PISMO IZ STARE DOMOVINE

Euclid, O. — Moja sestra Ana je prejela pismo od nečaka Alojzija Pungerciča iz Zgornjih Pirnič pri Ljubljani. Pismo je zanimivo in ga želim priobčiti v izčrpu. On piše:

"Pri nas doma ni več tako kot je bilo. Po očetovi smrti, ni nikogar več v Škocijanu. Otroci se nahajajo pač vsak na svojem poslu. Sedaj sva z ženo oba doma. Mene ni bilo 20 mesecev, žena pa je bila zaprta v Begunjah 7 mesecev. Jaz sem bil v partizanih, otroci pa sami doma, a z njimi je bila služkinja. Mislim, da razumete, kako mi je bilo pri srcu, ko sem hodil po svetu z brigado iz borbe v borbo, ponoči in podnevi, zraven pa premišljal kaj delajo malčki sami doma. Bal sem se, da bi jih odgnali kam daleč v Nemčijo, jih pomešali z drugimi otroki in v teku časa bi fantki pozabili čigavi so in jih ne bi videl nikdar več."

Slovenskim borcem ni bilo v tej vojni postlano z rožicami. Naša borba ni bila kakšen šport, temveč boj na življenje in smrt. Kdor je zaostal za kolono in morda utrujen zaspal ali vsled več dnevnih pohodov omagal, tega je zajela švabska drhal in ni mu bilo milosti. Če ga je drhal zajela, ga je čakala gotova smrt. Toda če bi bil na mestu ubit, ne bi bilo tako hudo, temveč je navadno bil poprej mučen in zasramovan in šele potem umorjen.

Vzlic vsemu trpljenju, gladi in boju so vztrajali in uničevali sovražnika kjer koli smo ga našli. Končno pa smo sovraga pregnali z naše svete zemlje. V zaledju pa smo že tedaj gradili našo narodno oblast. Gradili smo oblast našega ljudstva, naših delavcev, kmetov in delovne inteligence. In to naše delo je rodilo sadove. Ljudstvo je uvidelo našo borbo, uvidelo in ocenilo pravilno naše delo in se je z vsemi silami zavzelo za nas. Tako smo zmagali, danes pa nadaljujemo tam, kjer smo preje prenehali. Sedaj obnavljamo našo porušeno in požgano domovino. Vse mora delati pri obnovi.

Seveda, danes so pri nas velike spremembe, zato ni čuda, da nekateri z neznanjem gledajo na naše delo. Sem pa prepričan, da bomo uspeli in nam bodo za, upali, kot v času osvobodilne vojne. Sicer pa tudi tedaj niso imeli vsi zaupanje v našo borbo, češ, kaj boste vi z golimi rokami proti Nemcem, kateri so najbolj oboroženi med vsemi armadami na svetu. Niso pa vedeli, da imajo borci trdno voljo in zavest, priobiti zmago nad sovragom.

Jeseni sem bil doma in obiskal strica Janeza. Bil je zelo slab, vendar pa nisem mislil, da ga bo tako hitro pobralo. Vzlic temu pa je bil vedrega duha in vesel

OPRTA NOČ IN DAN SO GROBA VRATA

West Middlessex, Pa. — Dan tebi, jutri meni ... Tako poročam v kratkem že tretjič. Na prvo sem poročal, da je umrl v Warrenu, O., Frances Zug, potem v Sharonu Frank Okore, sedaj pa sem čital v Prosveti, je umrl v Denverju, Colo., Anton Skull, po poklicu farmar, pokopan v Pueblu. V Pueblu ima sestre, brata in sorodnike tudi drugod po Ameriki.

Vse sem dobro poznal v staro domovino, kajti bili so naši sedje in pri hiši se je reklo domače pri Gričarjevih. Tudi njih oče je živel v Pueblu in štirikrat v stari domovini in ponovno povrnil. Dne 13. januarja 1. 1918. pa ga je doletela nesreča. Na ta dan je šel družbi mrs. Stibernik in sina iskati svojo bolno hčer, omoženo Jenko, na 120 milj oddaljen farmo. Tisto noč pa je močno snežilo in bilo viharo, radi tega so zgrešili pot. Čez nekaj dni so jih našli zmrznjene samo deset minut od hiše. Žrtve so opeljali v Pueblu in tam pokopali.

Otroci so ostali sami, kajti mati je bila v stari domovini. Leta 1921. pa so se otroci zavzeli in poslali že priletni materi stroške za potovanje v Ameriko. Nekaj časa je bila pri hčeri v Minnesoti, nato pri hčeri v Pueblu. Meseca maja lanskega leta pa je tudi ona zapustila otroke in se preselila v venost. Če se ne motim, ji je bilo ob smrti 87 let.

Gričarjeva mati mi je nekdaj pisala in me vabila, naj pridem pogledat v Pueblu, da me še enkrat videla. Pisala je: "Sem že stara, delati ne morem a če slišim godbo, sem še vedno pripravljena plesati. Če pride bova enkrat zaplesala." No, se vsaj je šel za staršem na sešit. Dasi počivajo na pueblskem pokopališču. Naj jim bo lahka zemlja, sorodnikom pa moje globoke sožalje!

Anton Valentinčič.

AMERIŠKI SLOVANI ODPOTOVALI NA VSELOVANSKI KONGRES V BELGRAD

New York, N. Y. — Dne 2. nov. je odpotovala ameriško-slovenska delegacija, kateri na čelo stoji sodnik George Buben iz Louisia, v Belgrad, kjer se udeležila Vseslovanskega kongresa, ki se bo pričel 8. decembra t. l.

Poleg sodnika Bubana so odpotovali Mary Pirinski in Michael Tkatch, zastopnika Ameriškega slovanskega kongresa, dr. Ann Takich, zastopnica Ameriškega slovanskega kongresa, države Michigan, Nicholas MacCoff, zastopnik Macedonske ameriške ljudske lige, Bocho Maccheff, zastopnik Bolgarske ameriške ljudske lige, Tony Mariche, urednik Narodnega Glasnika, in Milo Vujacich, zastopnik časopisa Slobodna Reč.

Zlatko Baloković, podpredsednik slovanskega kongresa, pa se nahaja v Jugoslaviji.

Vseslovanskega kongresa v Belgradu se bo udeležil tudi Joseph Martinek, ki se sedaj nahaja v Pragi.

Ameriški slovanski kongres.

KONCERT IN PLES

Monessen, Pa. — Lokalno rodno vijeće bo priredilo koncert in ples v nedeljo, 8. decembra ob pol treh popoldne. Vstopnina je samo 50c. Prednost tega koncerta bo porabil za kritje stroškov delegata, ki ga pošlji na tretji Ameriški slovanski kongres, ki se bo vršil pred nekaj tedni v New Yorku.

Na programu bo nastopil tamburaški zbor društva Sloge, pod dirigentom S. Zoretčem. Podirigentom bodo tudi druge točke. Pri ne bodo tudi druge točke. Pri dajte in uživajte nekaj ur lepega duševnega užitka.

Koncert se bo vršil v Hrvatskem domu, 1053 Schoonmaker ave., Monessen, Pa. Na priložnost se ne bo pobiralo nobenih prispevkov.

John Beck.

Rose Krnc.

NOVICE IZ PEORIE

Peoria, Ill. — Ko pišem te vrstice, se nahaja moja žena z sedem tednov v bolnišnici. Gre ji na bolje, vendar pa počasi. Upanje imam, da bo ozdravela in zopet uživala vesele čase, kot pred boleznijo.

Lepa hvala sestri Matelko za poslane cvetlice v bolnišnico. Bila jih je zelo vesela in ko jih je zagledala, je pripomnila: "Ko se vrnem domov, ji bom stokrat povrnila." Sestri Matelko se tudi jaz prav lepo zahvaljujem.

Nesreča nikdar ne počiva. Večletni član Joseph Mrežar je šel preko ceste, tedaj pa ga je zadel avtomobil in mu zadal tako težke poškodbe, da jim je podlegel. Štiri dni se je nahajal v nezavesti, nato pa izdihnil 10. nov. Pokopan je bil 12. novembra po civilnih in društvenih obredih. Vendar pa je bil pogreb žalosten, kajti nihče ni bil sposoben prečitat društvenega obreda.

Pokojnik zapušča samo odraslo hčer Berto. Naj mu bo lahka ameriška zemlja. Drugega ne bom poročal, ker nisem član društva št. 311.

F. Franko.

PRVA OBLETNICA REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Detroit, Mich. — Podružnica št. 1 SANS-a bo priredila prvo obletnico proslave republike Jugoslavije v nedeljo, 1. dec., začetek ob treh popoldne v Slovenskem narodnem domu na 17149 John R. Sodelovala bo tudi podružnica 108 SANS-a.

Na proslavi bodo nastopili razni govorniki, ki bodo apelirali, da se čim prej zbere vsota, ki se manjka do določene vsote za otroško bolnišnico v Sloveniji.

Občinstvo je vabljeno, da se udeleži polnoštevilo te važne obletnice. Po prireditvi bo prosta zabava. Vstopnina je prosta.

Herman Grebenc.

